

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 50.

Sobota, 24. junija 1933.

Leto VIII.

Po Bogdanu Krekiću.

Socializem ni propadel.

Bismarckov režim iz leta 1878. v boju proti socialistom ni uspel. Uspel ni zato, ker je Nemčija v tej dobi vršila gigantske skoke v industrializaciji svojega gospodarstva; ni uspel zato, ker je gospodarska prosperiteta kolosalno dvignila pomen delavskega razreda; ni uspel, ker so ob prosperiteti gospodarstva delavske množice lahko tudi politično uspevale ter vzdržale vsakršna šikaniranja in preganjanja iz kraja v kraj — ker je bil ob prosperiteti delavec povsod potreben, kjerkoli se je pojavil.

Po dvanajstih letih veljave je Bismarckov zakon proti socialistom skrahljal. Ob njega uveljavljanju so imele strokovne organizacije okoli 50.000 članov. Zakon pa je imel namen, da jih zadavi. Dosegel pa je ta zakon, da je bilo ob ukinitvi zakona proti socialistom v strokovnih organizacijah nad 200.000 članov. Stranka je bila majhna in neznatna, toda v teku trajanja protisocialističnega zakona je vendar podesetorila svoje sile.

To je bilo delo apostolskih naporov, ki so ga vršili predstavniki gibanja delavskega razreda. Toda še v večji meri je to bilo delo gospodarske prosperitete, ker je bila ona temelj, na kateri so se mogli ti napori plodonosno placirati.

S padcem zakona proti socialistom v Nemčiji je nastalo še živahnije probujanje socialističnega delavskega gibanja. Bolj kakor kjerkoli na svetu, je bil nemški socializem ne le gospodarsko in politično gibanje, ki odgovarja interesom delavskega razreda in dobro umevanim interesom celokupne moderne družbe, marveč je bil tudi nova vera s popolnoma jasnim pogledom na svet, ki je v diru osvaja ves čas bujnega predvojnega industrijskega poleta Nemčije menneje.

Toda, čeprav in kolikor je bilo socialistično delavsko gibanje široko in je bilo globoko ukoreninjeno v množicah po vrlo širokem terenu, vendar je bil še daleko preslab, da bi postal odločujoča sila, da bi zavladal družbi in gospodarstvu. Stare sile so bile še vedno v veliki premoči. Fevdalna mentaliteta, podedovana iz minulosti, je bila še vedno močnejša. In ne samo v vrstah malega in kapitalističnega sveta, v vrstah plemstva, častniškega zbora in uradništva, marveč tudi v vrstah delavcev je imela čimveč svojega legla.

Vojna je izpremenila staro stanje v Nemčiji. Dolgo trajanje vojne z blokado in končno izgubljena vojna je ustvarila gospodarske ruševine ter povzročila socialne in politične borbe.

Zdelo se je, da je stara družba s svojo ideologijo tako socialno kakor politično propadla.

V kaosu, ki je nastal, so morale priti na površino zaradi upostavitve reda nove sile. Prišle so demokratske sile s socialno demokracijo, ki je bila najjača med njimi.

Ali pri prvih volitvah se je pokazalo, da je socialna demokracija še tudi po vojni v manjšini! Med socialno demokracijo na eni in reakcionarnimi silami stare družbe s plemstvom na čelu na drugi strani je stala v sredi meščanska demokracija kot jeziček na tehtnici. In stvarno je vladala, neprestano v škodo levece.

Nemški fašisti proti 40-urnem delovnem tednu!

Zastopniki »delavcev« razkrinkani.

Na mednarodni konferenci dela v Zenevi je bilo po večdnevni debati predlagano, da naj se konvencija o uvedbi 40-urnega tedna obravnava nujno. Konferenca pa je sklenila s 86 glasovi proti 22, naj se izdajo nove vprašalne pole posameznim vladam, da povedo svoje stališče napram nameravani konvenciji. Sklepanje o 40-urnem tednu je bilo s tem odloženo za bodoče leto.

Nemški vladni in »delavski« delegati so glasovali soglasno proti nujnosti konvencije. Za nujnost so glasovali delavski zastopniki, delodajalski in večinoma vladni proti nujnosti kakor cela nemška delegacija.

»Sozialdemokrat« pravi med drugim:

Mednarodno meščanstvo je slepo. Zopet je pokazalo vsemu svetu, da ni zmožno reševati problemov krize svetovnega gospodarstva. Krize ni kriva samo konjunktura, marveč bolj tehnološke izpremembe, ki absolutno

zahtevajo skrajšanje delovnega časa, če se hoče omiliti nezaposlenost.

Edini zaveznik izkoriščevalcev med delavskimi zastopniki je g. dr. Ley, ki ga seveda niso poslali delavci na konferenco, ampak Hitler. Fašisti so bili edini delavski zastopniki, ki so glasovali proti delavcem. Niti italijanski zastopnik se ni obnašal tako. Fašisti so s tem pokazali pravo lice, pokazali, da so kapitalistični plačanci in izdajalci delavstva.

Nemška delegacija zapustila mednarodno konferenco dela.

Nemški fašizem je poslal na konferenco dela v Zenevo fašista dr. Leya. Konferenca je osporavala italijanski in nemški mandat. Na predlog s. Jouhauxa se je overitev nemškega mandata odkazala verifikacijskemu odboru, toda nemška delegacija je preklicala svoj protest in mandate, da prepreči s tem razpravo v verifikacijskem odboru.

Ali utegne zniževanje mezd omiliti krizo?

Direktor mednarodnega urada dela odločno zanika v poročilu urada, da bi zniževanje mezd omiljevalo krizo. Odpor proti zniževanju mezd je še enkrat večji kakor je bil. Strokovne organizacije se z vso odločnostjo upirajo zniževanju plač in poslabšanju delavskega položaja, ker

dvomijo, da bi ta politika utegnila izboljšati splošni položaj. Bolj in bolj pa zmaguje prepričanje, pravi direktor, da je treba konzumno moč delojemalca okrepiti, da bo konsumiral življenjske potrebščine, kar edino utegne zopet poživeti industrijo in kmetijstvo.

Balkansko-baltiška carinska unija.

Mala antanta je načelno že sklenila, da se organizira kot carinska enota. K tej enoti naj bi pristopile še druge države, kakor Avstrija, Poljska, Baltiške države in Balkan sploh. Isto načelo je povdaril tudi ruski delegat Litvinov.

Srednja in vzhodna Evropa bi tvorila vzhodnoevropski gospodarski

blok, ki bi brez težko uvedel dobre gospodarske odnose z Rusijo. O podobnih načrtih organizacije vzhodne in južnovzhodne ter srednje Evrope se je že večkrat razpravljalo in le naravno bi bilo, da se med temi državami doseže kolaboracija, ki lahko nekaj pomeni za ta ozemlja.

Zaupnica španski vladi.

Nedavno preosnovani španski vladi Azane je bila dne 20. t. m. izglasovana zaupnica parlamenta. Za vlado je glasovalo 186 poslancev, proti vladi 6. Republikanska opozicija ni glasovala.

Proti političnim umorom v Bolgariji.

Bolgarski minister za notranje zadeve, dr. Aleksander Girginov, je predložil zbornici načrt zakona proti političnim umorom, po katerem je dopustna tudi smrtna obsodba. Parlament bo pokazal, če ima pogum, nastopiti odločno proti macedonskim političnim umorstvom.

Socialna demokracija ni bila dovolj močna, da bi sama vladala, ker je bila brez zadostne fizične opore volilnih množic; in da bi vladala s silo proti starim konservativnim silam, je onemogočala meščanska demokracija, ki je bila v odločilnih trenutkih bližje konservativcem kakor socialistom.

Potrebno je torej bilo izvršiti veliko propagandno delo za pridobiva-

Preskrba javnih del na Švedskem.

Socialno - demokratična vlada na Švedskem je pridobila kmetiško stranko za obširen program dela. Zbralo se bo v ta namen okoli četrtno milijarde švedskih kron kapitala. S tem zneskom bodo zaposlili na leto do 135.000 delavcev, to je, povprečno, kolikor je na Švedskem nezaposlenih. Kmetiška stranka uvideva, da bo akcija koristila tudi kmetijstvu in kmetiškemu delavstvu. Mezde se bodo določevale po običajnih mezdah ter izključevali posredovalci in prekupci. Kapital se bo zbiral potom davka na imetje, dedščine in posojil. Zveza med delavci in kmeti pomeni demokracijo, delo in kruh.

nje širokih množic za novi gospodarski in socialni red.

Prav tiste napore so vršili obenem tudi nasprotniki socialističnega delavskega razreda.

Izraz tega boja za dušo nemškega naroda se najbolje vidi v gigantskem bojevanju v okoli desetih zaporednih volitvah za razne javne korakcije v enem samem letu!

(Dalje prihodnj.)

Ali naj obnovimo politično delo?

Mnenje delavca o ustanovitvi politične stranke.

V diskuziji o ustanovitvi politične stranke smo dosedaj slišali le mnenja vodilnih funkcionarjev raznih delavskih organizacij. Mislim pa, da vsej stvari ne bo prav nič v škodo, če se čuje tudi mnenje delavca in spozna, s kakšnim razpoloženjem spremlja delavstvo to diskuzijo.

Lahko rečemo, da danes ni delavca, ki bi bil nasproten ustanovitvi politične stranke. Seveda, ni pa delavstvu vseeno, kakšna naj ta stranka bo. Vsa dosedanja diskuzija je šla v tem pravcu, da se obnovi socialistična stranka SSJ. Zdi se mi pa, da je to pogrešno. Kajti če se namerava ustanoviti »čisto« socialistična stranka, potem bo bolje, da se s tem še počaka, ker v okviru sedaj veljavnega društvenega zakona in izvajanja tiskovnega zakona bi socialistična stranka samo kompromitirala socialistično ime. Drugič pa: ali ni baš sedaj po razpustu vseh prejšnjih političnih strank in po velikih dogodkih po svetu (Nemčija!) čas, da se ustanovi stranka, ki bi delala predvsem za združenje vsega delavstva, ki je za razredno bojno smer, pa je bilo do danes razcepljeno v različne strankarske grupe in frakcije. Če bi se posrečilo to zblizanje, bi stranka dobila privlačno moč tudi za mnogo tistih delavcev, ki so do danes brezbrizni, neopredeljeni, ali pa pod vplivom raznih meščanskih društev. Najbolj trdovratni ljudi sicer tudi enotna delavska stranka ne bi mogla zjeti, ampak močen pokret bi šel preko njih. Stranka se ne bi smela opredeliti za nobeno od sedaj obstoječih političnih internacional. Tudi vodilnih mest ne bi smeli zavzeti ljudje, kateri nimajo med delavstvom zaupanja, ali so, pa naj bo že po pravici ali krivici kakorkoli kompromitirani, bodisi da so se preveč ekspozirali v raznih strankarskih bojih ali pa se napačno ali strahopetno obnašali v važnih in odločilnih dogodkih. S tem pa seveda dotični, ki bi se čutili prizadeti, ne smejo biti užaljeni in položiti rok navzkriž. Sedaj šele morajo pokazati, če jim je pri srcu res samo blagor delavstva in pokreta ali pa jim je več osebna častitljivost. Da me ne bi kdo napačno razumel, povdarjam, da nisem zato, da bi enostano razne ljudi in voditelje »žagal«, ker vem, da se ne da ustanoviti politične stranke brez pomoči teh starih politikov in drugih funkcionarjev delavskih organizacij. Toda med temi bi morali biti v ospredju le tisti, ki so ves čas po svojem prepričanju tudi delali, ne pa samo druge učili. S sodelovanjem vseh pravih socialističnih funkcionarjev naj se ustanovi »Delavska stranka Jugoslavije«.

Celotnega socialističnega programa stranka v sedanjih razmerah ne bo mogla propagirati.

Dokler ne bo mogla razviti svojega celotnega programa, bi pa morala tembolj povedati tiste stvari, ki naj bi vodile proletariata v boljše čase. To je predvsem združenje vseh delavcev v eni delavski stranki. Kajti pri nas še dober del delavstva nima niti najmanjše proletarske samozavednosti, kaj šele razumevanje za socialistično idejo. Vzdriniti bi morala delavstvo za močan pokret; za zavarovanje v času brezposelnosti in starosti; s splošnimi političnimi zahtevami

kakor svoboda tiska, govora in združevanja, tajne volitve s proporcem, progresivno obdavčenje (to je znižanje davščin delavcem, kmetom in malim obrtnikom in večje obdavčenje bogastva), zaplemba premoženja tistim, ki so ga pridobili na nepošten način na račun države ali raznih javnih ustanov; uvedbo najširše samouprave za pokrajine, srece, občine in razne socialne institucije. S takimi splošnimi politično-gospodarskimi zahtevami bi si stranka pridobila tudi simpatije drugih, ki so prav tako izkoriščani od kapitalističnim močim. Ker je naša država agrarna, zato bi ta stranka lahko računala na večje uspehe le tedaj, če bo uživala simpatije pri malih obrtnikih, delu inteligence in pa pri kmetih, ker vsi ti so danes, prav tako kot delavci, povsem desorientirani in se pogrezajo v čezdalje večjo bedo in obup.

Taka stranka bi tudi preprečila beg obupane delavstva v fašizem. Teža ne smemo podcenjevati, ker skoraj gotovo tudi nam ne bo z njim prizanešeno. Resen odpor bi mu mogla nuditi le močna delavska stranka, zato je že tudi zadnji čas, da se ustanovi.

To, mislim, da bi za enkrat zadostovalo. Stranka, ki bo prišla s podobnim programom in praviimi voditelji pred ljudstvo, lahko tudi računa na uspehe.

Na ime »Delavska stranka« in njen socialni in demokratični program bi mogli pristati pristaši bivše SSJ, »Naprejeve« skupine, »Zedinjenja« in eventuelno tudi pristaši bivšega »Del. kmeč. lista« in mogoče tudi krščanski socialisti. Za tako stranko bi tudi lahko agitirali člani obstoječih strokovnih in kulturnih organizacij. S podporo teh bi se lahko ustanovila prav močna politična stranka, ki bi dosegla to, da bi delovno ljudstvo v naši državi postalo samostojen politični faktor.

Če se pa bo dalo stranki preveč opredeljeno ime, in — kar je še važnejše — če bodo na vodstvu nove stranke samo ljudje iz ene bivše politične grupe in še to morda kakšni izraziti desničarji, potem taka stranka k politični zrelosti delavskega razreda ne bo prav nič pripomogla, pač pa jo bo kvečjemu še ovirala.

To naj tudi merodajni činitelji upoštevajo, saj stranka ne obstoji iz in zaradi voditeljev, ampak iz članov in zaradi delavstva.

č. e.

Ce si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Kapitalistično gospodarstvo.

(Po predavanju s. Steina na Dunaju.)

Ena stran.

Jeseni 1931 so v Avstraliji poklali in zakopali 800.000 ovac, ker jih je bilo preveč in so cene tako padle, da niso donosale dovolj dobička. Niti volne pomorjenih živali niso uporabili.

V Ameriki je bilo 1932 v zalogi 6 milijonov bušlev pšenice, ki jo niso mogli prodati.

V Kanadi so sežgali 2 milijona bušlev pšenice; odslej bodo posejali samo tretjino prej posejane zemlje, da žito ne bo preostajalo.

Lov slanikov je bil 1932 tako ugoden, da so na primer bretonski ribiči, ker so se bali, da bi cene preveč padle, izpustili zopet v morje 500.000 slanikov.

V Mehiki sta morali policija in vojaštvo pomagati pri uničevanju ogromne množine bananov in drugih plantažnih sadežev, ki so gnili v skladiščih.

V Egiptu so požgali 100.000 ton pavole, ker je niso mogli prodati.

V srednji Ameriki so porabljali koruzo in ječmen za živinsko krmo.

V Braziliji so doslej izsipali 12 milijonov vreč kave v Morje, porabljali jo za kurjenje lokomotiv in uničili tudi drugače. »Najnovejša« pa je, da rabijo kavo za flakovanje cest.

V Zedinjenih državah v Severni Ameriki je podjetniška zveza razpisala posebno nagrado. Nagradno vprašanje se glasi: Kako utegnemo zaloge blaga najhitreje in najceneje uničiti?

Na čehoslovaški meji so zaradi visoke carine zmetali v Dunav tone kumar.

Na gornjem Frankovskem leta 1931 dve tretjini hmelja niso obrali, ker bi se obiranje zaradi nizkih cen ne izplačalo.

Leta 1932 so na Danskem dali 25.000 krav šintarju pobiti. Država je krave plačala, meso so pa predelali v svinjsko krmo.

Na Holandskem so sklenili početkom leta 1933, da 100.000 prešičkov uničijo, to je odtegnijo rejci. Hoteli so jih nakloniti nezaposlenim. Toda raziskavanje, razdeljevanje in razpošiljanje bi bilo predrago, zato so te prašičke rajši podelali v gnoj.

Druha stran.

V takozvanih kulturnih državah je okoli 30 milijonov nezaposlenih. Z njihovimi rodbinami vred strada okoli 100 milijonov ljudi.

Na Kitajskem je stalno v nevarnosti 60 milijonov ljudi, da umrjejo gladi.

V Indiji je v prvih mesecih 1931 po zmerni sodbi angleških listov pomrlo zaradi lakote okoli 600.000 ljudi.

V Nemčiji in Avstriji, pa tudi drugod, vlada prikrita lakota; dokaz temu so samomori in poizkusi samomora, ki jih je v Nemčiji zaradi materijalne bede po 30.000 na leto.

Glad milijonov ljudi gospodov kapitalistov ne briga; zanje je važen samo profit.

Doma in po svetu.

Od »Slovenca« želimo pojasniti!

»Slovenec« z dne 13. t. m. prinaša na šesti strani tole poročilo: »Višek politične strasti. V Madridu se je izvršil strašen zločin. Lastna mati je umorila 16-letno hčerko Ildegardo Rodriguez, ki je bila na glasu strastne socialistične agitatorke. Ko je hčerka spala, je mati oddala na njo štiri strelke iz revolverja. Mati je bila drugih političnih idej, radi tega domnevajo, da je svojo hčerko umorila zaradi političnega nasprotstva. Mati se je sama javila policiji.« — Torej hčerko socialističnega prepričanja je umorila mati »drugih političnih idej.« »Slovenec« je označbo teh drugih idej spretno zamolčal, zaradi tega ga vprašamo, kakšne so bile? Želeli bi, da sporoči! Nam se kar zdi, da so bile klerikalne, ki jih pa »Slovenec« spretno taji. Noče najbrž priznati, da je klerikalno hujškaštvo, ki je v klasju zdaj zlasti v Španiji, kjer so neklerikalce celo izobčili iz cerkve, vzrok za ta umor in ga ima na vesti. Kdo ve, če ni imela ta mati tudi svojo hčerko za izobčeno iz sv. katoliške cerkve in potem seveda ni umor izobčenke po zakonih srednjega veka nikak zločin in greh, nego celo zasluga! Zanimivo

je pa le, da je »Slovenca« sram pred lastnimi greh.

Obsodba komunistov. Dne 21. t. m. je bil zaključen proces pred državnim sodiščem za zaščito države v Beogradu proti ljubljanskim komunistom. Obsojeni so Anton Bajec na 3 leta, Peter Kuret na 4 leta, Josip Beltram na 3 leta, Franjo Jeglič na 3 leta, Tomaž Brejc na 18 mesecev, Alojzij Bertram na 6 mesecev zapora. Oproščen je bil Josip Mezgec.

Kaznjenec in rudar na Čehoslovaškem. Po poročilih državnega statističnega urada za leto 1931. se je porabilo na dan za jetnika 9.96 Kč. Rudar pa, ki je delal v rudniku 30 let ter je dočkal redko »srečo«, da dobiva pokojnino, prejema na dan 9.04 Kč. — Kaznjenec vsrči svojo kazen za svoj zločin ali nesrečo; rudar, ki je trpel in delal 30 let ter mora skrbeti za svojo rodbino, pa ne prejema niti rente, kolikor velja kaznjenec državo.

Čehoslovaško posojilo dela. Na Čehoslovaškem je bilo do konca minullega tedna podpisane 1633 milijonov Kč posojila dela ali okoli tri milijarde dinarjev.

Klara Zetkin umrla. V bližini Moskve je umrla nemška komunistična poslanka Klara Zetkin v 76. letu starosti. Ob otvoritvi nemškega državnega zbora dne 31. julija 1932 je bila starostna predsednica. Zetkin je živela v Rusiji že od 30. junija 1932 in je šla v Nemčijo samo še ob otvoritvi državnega zbora dne 31. julija 1932.

Hitler se maščuje. Hugenberg in Hitler se pisano gledata in drug drugemu ne zaupata. Zaenkrat je Hitler razpustil nemško - nacionalne bojne organizacije (Hugenbergove). V torek je policija zasedla vse njegove formacije. Hitlerjev sovražnik je pa tudi avstrijski kancler dr. Dollfuss. Zato je izvršil v katoliški bavorski ljudski stranki preiskave, kjer je našel »obtežilni« materijal. Vzel je dalje list »Germania« centru in je postal njega lastnik podkancler pl. Papen. Nemški fašisti groze Avstriji, češ, da med nemškimi in avstrijskimi fašisti ni potegnjena meja. Zavajevanje pride in takrat dobe avstrijski tirani — plačilo.

Beg denarja in industrije iz Nemčije. Odkar so fašisti v Nemčiji na krmilu, se ne seli samo židovsko imetje in industrija iz Nemčije, ampak tudi takozvano krščansko. Industrijsko in trgovsko zborovanje v Berlinu je na to dejstvo opozorilo in imenovalo tako početje veleizdajništvo. Izselilo se je iz Nemčije že nešteto milijonov vrednih dober. Vlada grozi s strogimi zakoni, ki pa končno ne bodo pomagali, če ni mogoč svoboden razvoj doma. Kapitalisti menijo sami, da se ta nevarnost more preprečiti le z izpremembo sistema vladanja.

Bacil gobavosti odkrit? Gobavost ali lepra je najbolj grozna kužna bolezen, o kateri je doslej veljalo mnenje, da je neozdravljiva, ker medicina ni mogla odkriti povzročitelja te bolezni. Iz Amerike prihaja sedaj vest, da sta profesorja Mac Kinley na vseučilišču Georges Washington in Somde na vseučilišču Michigan našla povzročitelja in ga izolirala. Čim je bacil gobavosti izoliran, to je izločen, potem je mogoče tudi najti sredstvo, ki te bacile pomori. Če je odkritje res uspelo, je to velik napredek v zdravstvu.

Občni zbor Cankarjeve družbe

se bo v smislu sklepa seje odbora Cankarjeve družbe od 14. junija t. l. vršil v torek, 4. julija 1933, v društvih prostorih (Delavska zbornica) v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo
 - a) predsednika,
 - b) tajnika,
 - c) blagajnika,
 - d) knjižnega referenta,
 - e) nadzornega odbora.
3. Volitve novega odbora.
4. Knjige za 1933/34.
5. Razno.

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe.

42

Pišem to, ko si moja mačkica urejuje obleko, sezuva lakaste čevlječke in frizuro sem in tja... Prosim, prosim, le odloži, ljubica, da ti bo prijetno. Prosim! Lepo, kakor hočeš, da bo le povsod vidna milina. Drugi se na take reči ne ozirajo, ali jaz pa, kot kultiviran človek, moram vedno imeti neko poetično ozadje. Ogledoval sem jo skrito, od strani — kraljica Izabela je, madona, Varka Dvukolkina ni vredna, da bi ji razvezala čevlje. Varka Dvukolkina je cunja. Žlampa, pijavica, prislinjevalka! Vse bi rada izrabila! In ta... Tesnoba se me loteva, ker je svoj nebeški pogled naravnala name. Čudež! Koliko miline je v nji, moj bog, kolika milina! Prisegel bi, da je nekakšna bivša kneginja. Morda bi celo zaplakala, če bi jo hotel objeti.

»Sirovež,« bi rekla, »pes, nisem zato prišla... Pazi se, jaz sem bivša kneginja Trotadrata...«

A... hudič vzami!... Prisegel bi, da je bivša kneginja... Pssst... Konec. Prihaja...

12. december.

Katastrofa! Osel sem. Neumen, kakor čevljev. Zjutraj sem vstal, in sem hotel iti —

»Pet rubljev!« — je rekla.

»Kaj? Kako?«

»Da,« je rekla. »To je taksa.«

Segel sem v miznico. Vzel sem denar. Dal sem ji ga. Tedaj šele sem se domislil, da sem imel več. Šest rubljev. Dva komada trorubljeve... Na stopnicah sem žensko dohitel.

»Tam,« sem rekel, »je šest rubljev.«

Kihnila je.

»Natančno,« je rekla. »A ne morem menjati. Vzameš kot naplačilo za prihodnjič.«

Osel sem, osel! Plazil sem se dosedaj, plazil, a sedaj sem enkrat dobil voljo po orlinih krilih. Orlina krila!? Smešno! Pasove bi si rezal s kože. Orlina krila!? Začel sem govoriti o ljubezni, začel sem jo izpraševati...

»Kako se je vendar zgodilo,« sem rekel, »da se je madona naenkrat v mene zaljubila in mi darovala svojo milostno pozornost?«

In je rekla:

»No, da, sem se pač zaljubila,« je rekla. »Videl sem, da niste garjev, ne plešast, gladek, kratko: z eno besedo: mož.«

Gladek! Gladek idiot sem, da! Bedak! In kaj takega ne zapaziti!?

»Hm, pa čem sem tudi nekaj zapazila! Kje je razlika?... Ha, niso zame orlina krila...«

Da, življenje je ničvredno. Nikdar me ni posebno privlačevalo. Nekakšna ničvrednost je v

njem. Nekakšna značilna ničvrednost! Uvažujte vendar: Če pade kruh z maslom na tla, ali mora na vsak način pasti na tisto stran, na katerem je maslo? Sramotna, ničvredna ničvrednost! Prekleta reč!

17. Ubogi Trupikov.

Učitelj drugega razreda, Ivan Semjonovič Trupikov si je pogladil suknjo, potegnil z nosom in z obotavljajočimi koraki vstopil v razred.

»Zopet ste zamudili,« je rekel dežurni učenec. Ivan Semjonovič je zardel, se globoko priklonil pred razredom in tiho rekel:

»Tramvaj... Veste, tramvaj se mi je odpejla pred nosom.«

»Vedno isti izgovor,« se je nasmehnil dežurni učenec.

Učitelj se je utrujen usedel na rob stola in zaprl oči. Nenaavadni spomini so mu vstali v glavi.

... On, učitelj zgodovine, stopi v razred in vsi učenci vstanejo. In on, Ivan Semjonovič Trupikov, stopa z odločnimi koraki na katedro, odpre razrednico in... ah, nenaavaden molk je v razredu! Z bojnim izrazom gleda Trupikov v razrednico in vrže ime iz nje:

»Semjonov Nikolaj!«

(Dalje prihodnjič.)

Opozorilo cenj. dopisnikom. Prihodnja številka našega lista bo radi praznika izšla že v torek, toraj en dan popreje kakor običajno!

Ljubljana.

Hitlerjevščina v cerkvi? V ljubljanskih cerkvah kaj radi govore o marksistih ali socialistih. Prav ugodna prilika je sedaj, ko je nemški kancler Hitler obljubil in prisegel, da bo uničil socializem, kar je seveda jako smešna prisega. Te dni je tudi v Ljubljani izjavil neki cerkveni govornik, da, kakor je cerkev uničila Robespierro, Voltaira itd., tako bo tudi uničila, oziroma premagala Marksa in Lenina. — Ta vera se vceplja narodu, borbo proti socializmu se pa vodi s kapitalizmom in njih daktaturami, dasi so teze socializma utemeljene. To je boj krivice proti pravici. Kako more tak boj končati, je itak jasno.

Maribor.

Kdo je »Materinska pomoč«? Ne-ka delavka se je zavarovala pri društvu »Materinska pomoč« ter bi morala dobiti ob slučaju poroda temeljem tega zavarovanja pri društvu »Materinska pomoč« že pred tremi meseci zavarovalnino v znesku Din 3000.— Kljub opominom pa denarja ne dobi in nas sprašuje, kaj je na zadeni. Poizvedovali smo pri sodišču, kaj je z »Materinsko pomočjo«, a tam ta institucija nikjer ni registrirana. Končno smo pa izvedeli na policiji, da so vložili tam že ponovno trije gospodje pravila za dovoljenje društva »Materinska pomoč«, a ta pravila še sploh niso odobrena. Ni nam umljivo, kako more potem oblast dopustiti klub temu poslovanje društva, pri katerem so zopet le revni ljudje prizadeti. Prosimo topogledno javnega razčiščenja.

Kakšne razmere vladajo v tovarni Doctor & drug? Ponovno in ponovno smo že morali poročati o pritožbah delavstva iz tekstilne tovarne Doctor & drug, last inozemca dr. Arnošta Zuckerja iz Dunaja, katerega reprezentira v Mariboru njegov sorodnik, tudi inozemec, ravnatelj Karl Fischer. Vršile so se že tudi neštele tožbe proti podjetju in raznim njegovim inozemskim privilegiranim nameščencem. Običajno pa se delavstvu v tej tovarni ni posrečilo uspeti z dokazi in sodišče je moralo vsled pomanjkanja dokazov njihove tožbe zavrniti. Pritožbe delavstva so se kljub temu množile in ponavljale. Delavstvo, ki se vsled vladajoče nezaposlenosti boji za službe, pa se žalibog še tudi doslej ni zavedlo svoje najvišje dolžnosti, da bi se strokovno organiziralo. Ravno zato pa je boj delavstva v tovarni Doctor & drug tako težaven. Tem razveselivejša je vest, da se je končno posrečilo pred kratkim odpušteni delavki v tej tovarni dobiti pred sodiščem zadoščenja s sodbami, ki so silno značilne za razmere v tovarni Doctor & drug. Radi grde žalitve neke delavke je bil obsojena predelavka Marija Ergauer pred par tedni na 300 Din, oziroma 5 dni zapora in plačilo stroškov. Ta teden pa je bil zopet obsojen tkalski mojster Franc Wohlheim radi psovanja poročene delavke s ponižujočimi izrazi na 540 Din, ozir. 9 dni zapora in plačilo stroškov radi prestopka žaljenja časti. Obe pravdi sta pokazali značilne razmere, v katerih mora delati naše delavstvo v tem inozemskem podjetju in bomo radi tega o zadevi še obširneje poročale, ko izide pismena sodba. Opozorjamo pa že sedaj nadzorne oblasti, da končno posvetijo svojo pozornost razmeram v tem inozemskem podjetju. Skrajni čas je, da se naši državljani zaščitijo z energičnimi sredstvi pred psovanjem dobro plačanih inozemskih nameščencev in izrabljanjem inozemskega kapitala.

Nove vrste kruha. Združenje pekovskih mojstrov nam pošilja v objavo. Vsled današnje gospodarske krize in radi povpraševanja po cenejšem kruhu je izredna skupščina, dne

SCHICHTOVO JELEN MILO

po izdatnosti najcenejše

K občnemu zboru Zveze gospodarskih zadrug.

V nedeljo, dne 25. t. m. se sestane spet vsakoletni redni letni občni zbor Zveze gospodarskih zadrug za Jugoslavijo v Ljubljani, ki naj bi bila centrala vseh jugoslovanskih delavskih zadrug in naj bi skrbela, da postanejo te zadrugne močna hribsenica in gospodarska zaščita strokovno organiziranega delavstva.

Današnjemu času pravijo čas svetovne kapitalistične gospodarske krize. Seveda se iščejo dandanes vzroki in leki za to krizo povsod, en vzrok vidijo kapitalisti v združništvu in lek zoper krizo v odpravi združništva, da bo njih izkoriščanje in gospodarjenje brez nadzorstva. Ob takem stanju pravijo, da so časi za združništvo neugodni. In kaj je treba pri tem: čim večje povezanosti med zadrugami, čim večje idejne in moralne skupnosti, če že materijalna ni mogoča.

Brezposelnost narašča, z njo pada kupna moč delavstva in nameščenstva, z njo možnost varčevanja teh slojev, na široko je ob enem razširjeno nezaupanje; vse to je za zadrugam v kvar in vse to oležkoča njih delo. In v takem času bi bila potrebna idejno, moralno in borbena močna Zveza, ki bi te zadrug vzpodbujala, ki bi jih vodila med Scilo in Karibdo, da prebrodijo te razmere, ki jih same niso ustvarile, katerih žrtve pa kljub temu lahko postanejo. Potrebna bi bila vez med zadrugami, močna in trdna vez.

Zakonodaja postaja zadrugam neprijazna. Imajo sicer še nekaj ugodnosti (oprostitev od davka na dobiček, od davka na najemino za lastne prostore v lastnih zgradbah, od nekaterih taks in polovičen popust pri rentnem davku), kot obšekoristne ustanove. Ali lani jim je že bila odvzeta poština za medsebojno dopisovanje z zvezo, ves drugi davčni vijak se je napel, in obrtni zakon je prinesel tudi svoje — povsem kri-

vične — težave zadrugam, da ne morejo ustanoviti nobene produktivne zadrug več oz. se jim za njo sploh ne da obrtnega lista!

Konkurenca, in še sicer grda konkurenca, je vzcvetela.

V tem težkem času bi morala biti Zveza gospodarskih zadrug vodnica vseh delavskih zadrug.

Ona mora postati središče, dajati smerice na vse strani, povsod idejno in moralno pomoč, povsod pravo linijo, mora biti solnce, ki radijalno pošilja svoje blagodejne, usmerjajoče žarke na vse članstvo, t. j. na vse zadrug, ki jim je danes boj težak. Zadrugam mora biti Zveza inicijator, pomočnik, svetovalec, vzpodbudnik, mentor — kazati mora toliko življenja, kakor še nikdar, da vzpodbuja v teh težkih dneh vse zaspance, vse omahljivce, vse obupance. Članstvu pa mora biti vodnik, kačipot v zmedah današnjega gospodarstva, v konkurenčnih in lažnikonkurenčnih geslih današnjega pridobitništva, v ljudi mora vlivati vero, pogum in zaupanje v lastno združništvo. Proti javnosti mora biti borec za pravice združništva, za njega ideje in cilje.

Zveza zadnje leto ni bila dovolj aktivna v tem pogledu. Zlasti smo pogrešali njeno glasilo. Tajništvo pa je bilo preobremenjeno, da bi moglo ustrezati vsem nujnim zahtevam.

Zaradi tega polagaj letošnjemu občnemu zboru na srce: zave se naj potrebnosti Zveze, delegati naj premislijo kaj potrebujejo zadrug od nje in po teh močeh in po letošnjih skušnjah naj usmeri in uredi vse poslovanje.

Zadrug so delavstvu potrebne, zaradi tega vse za njih napredek.

Cvetko Kristan.

Hrastnik.

Zanimiv občni zbor. Dne 14. maja se je vršil občni zbor konzumne zadrug kemičnih in steklarskih delavcev v Hrastniku. Radi pičlega obiska se je otvoritev zavlekla. Po prečitanih poročila upravnega odbora so padli od raznih strani medklici na račun odbora radi razdelitve moke o priliki njenega podražanja, ker se je staro zalogo preveč na debelo razprodajalo, vsled česar jo je tudi kmalu zmanjkalo. In so bili pri tem prizadeti zlasti tisti člani, ki si ne morejo nabirati živila na zalogo. Do prav mučnega prizora je pa prišlo pri zadnji točki dnevnega reda: Volitev načelstva. Dogovorjeno je bilo, da se bo volilo šest odbornikov konzumentov iz kemične tovarne in šest iz steklarne. Doslej so imeli kemični dva odbornika več. Gotovi ljudje so poskrbeli za primerno agitacijo na način, ki je menda pri nas že postal običajen. Dobili so se ljudje, ki so kričali, da naj se delavskega odbornika odstrani iz odbora, da bo potem mir. Tudi več žena se je priključilo tej propagandi, tako, da je bil občni zbor res pravi izraz volje za delo okrepčanih ljudi. Po občnem zboru pa se je razvila zabava, na kateri je vladalo sijajno razpoloženje. Pred tem končnim veseljem se je pa še zgodilo, da sta po raznih zaslugah izpadla zadnja dva delavska odbornika kemičnih iz odbora. Treba bo vsekakor spremeniti napis nad vrati zadrug, da se bo v bodoče čitalo konzumna zadruga steklarskih delavcev in kemičnih nameščencev.

Ptuj.

Tukajšnja podružnica Zveze del. žen sklicuje za dne 24. t. m. ob 20. uri v lokalu »Svobode« redni občni zbor. Dolžnost članic je, da pridejo polnoštevilno. Tudi ostale sodružice in sodruži prijazno vabljeni.

Mežica.

Delavski socialni tečaj. V četrtek, dne 29. junija t. l. na praznik, se bo vršil tudi v Mežici delavski izobraževalni tečaj, na katerega pridejo predavatelji iz Maribora. Govorili bodo o socialni zakonodaji odvetnik dr. Avg. Reisman, odvetniški kandidat Gojmir Jelenc in urednik Viktor Eržen. Tečaj bo začel jutraj ob 8. uri in se naj delavci z ženami vred polnoštevilno udeležijo tega izredno zanimivega tečaja. Vsi navzoči se bodo čudili, kaj vse določajo zakoni in prid delavstva, pa je vse to delavcem po večini žal popolnoma neznano.

Koroška Bela.

Tragična smrt zvestega sodruha. V nedeljo, dne 11. t. m. je dobil naš sivolasi sodrug Blaž Kemperle s Slovenskega Javornika usodno obvestilo, da je pri vojakih tragično preminul njegov edini sin Franc. S. Kemperle, ki je imel svojega edinega sina komaj mesec dni pri vojakih, se je odpeljal v Knin, kjer je dožgal, da je bil sin pri vojakih ustreljen od nekega podnarednika. Kninska garnizija je poskrbela za lep in časten pogreb pokojnika, ki so ga vsi ljubili in krivec bo najstrožje kaznovan. Pokojni sodrug Franc je kljub svoji mladosti (21 let) že marljivo deloval v naših organizacijah, zlasti v javniški »Svobodi« in je marljivo, zavednega in nadebudnega mladčenca, na katerega so tako oče kakor sodruzi stavljali najboljše nade, zelo škoda. Mi izrekamo spoštovani rodbini sodruha Blaža Kemperla najpristrčneje sožalje, pokojnega sodruha pa bomo ohranili v častnem spominu!

Jesenice.

Po občnem zboru Splošne gospodarske in konzumne zadrug za Gorenjsko. Po dobro uspehih sedmih članskih zborovanjih se je vršil v nedeljo, dne 18. junija t. l. redni občni zbor Splošne gospodarske in konzumne zadrug za Gorenjsko, ki je bil prav lepo obiskan. Na občnem zboru je bilo navzočih 50 delegatov ter članov načelstva in nadzorstva poleg cele vrste članov kot gostov. Pred občnim zborom so pozdravili za Zvezo gospodarskih zadrug z. Zalaznik, za SMRJ s. Toman, za Spl. hran. in pos. zadrugo z. Ivan Šega in za javniško »Svobodo« s. Anton Noč. Poročila so podali ss. Cvetko Kristan, Anton Zugwitz in Ivan Čelensnik, za nadzostvo s. Ivan Mulej. Debata je bila stvarna. Poročila kakor tudi računski zaključek so bila sprejeta. Odbori posameznih panog so bili potrjeni. Sprememba pravil je bila stavljena z dnevnega reda. Pri razno-terostih je bila razprava najdaljša, kajti razpravljalo se je o vzgoji strokovničarjev in zadrugarjev, o ustanovitvi tozadevne zapušniške šole SMRJ, ki se prične že v četrtek, dne 22. t. m. ter o pridobivanju novih

18. t. m. sklenila, da se od 26. t. m. dalje peče poleg sedanjega belega in polbelega kruha še rženi in koruzni in sicer se bo prodajal prvi po Din 3.50, drugi po Din 2.50. Od tega dne dalje obstoje sledeče vrste kruha: Beli po Din 5.— za kg, polbeli po Din 4.50 kg, rženi po Din 3.50 kg, koruzni po Din 2.50 kg.

Vpisovanje novincev (nk) v osnovne šole. Krajevni šolski odbor v Mariboru razglaš: Vpis novincev (nk) v prve razrede vseh mariborskih osnovnih šol se vrši v poedinih šolah, kamor spada otrok, v petek, dne 30. junija t. l. od 9. ure dopoldne dalje. Otroci morajo biti predhodno na zdravniškem pregledu, o čemer so starši itak že obveščeni in starši morajo prinesiti s seboj k vpisu rojstni list, domovnico in potrdilo o cepljenju proti osepnicam. Tudi starši, ki name- ravajo svojega otroka vpisati v vadnico, se morajo za vpis najprej prijaviti pri svoji matični šoli.

DSK »Split« : SK »Maribor«. V nedeljo, dne 25. t. m. se bo odigrala prva kvalifikacijska tekma med obema kluboma za vstop v nacionalno ligo. Proti prvaku Slovenije nastopi Splitski prvak, delavski sportni klub »Split«. Tekma prične ob pol 18. uri (pol 6.) — V predtekmi nastopi rezerva »Svobode« proti rezervi »Maribor« v prijateljski tekmi. Začetek ob pol 16. uri (pol 4.).

SK »Svoboda«. V petek, dne 23. t. m. strogo obvezen članski sestanek za vse članstvo. Odbor.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Vse, kar rabite za pisane, kupujte v trgovini Ljudske tiškarne d. d., Slomškov trg 6

Celje.

Za nove naročnike pobira sedaj naročnino za »Delavsko politiko« s. Goručan Josip. Kdor oddaja denar s. Novaku, naj mu ga oddaja še v naprej. Naročnino za »Delavsko politiko« se plačuje tudi lahko pri upravi: Delavska zbornica, pisarna Javne kuhinje in sicer med 12. in 2. uro in popoldne od pol 6. do 7. ure. Dopise in druge reči, ki jih je treba priobčiti v listu se istotam sprejemajo. Pozivamo vse naročnike, da vsaj najvažnejše stvari, ki se zgodijo v pokretu sporoče, da jih natisnemo.

Člani šahovske sekcije »Svobode« bodo odigrali v sredo 28. t. m. šahovsko simultanko proti šahistu Volkerju, kateri ima II. mesto v šahov-

skem klubu za l. 1933. Prijave se naj vložijo pri načelstvu šahovske sekcije, ali na večer igre pred začetkom, na licu mesta. Začetek točno ob 9. uri. Pravico do udeležbe imajo vsi člani »Svobode«. Kdor ima svojo šahovnico, naj jo prinese, ker v slučaju večje udeležbe nimamo na razpolago klubskih. Pred simultanko bo razglašen tudi izid turnirja šahovske sekcije »Svobode« za I. polletje 1933, ki je sedaj končano.

Trbovlje.

Konec sezone delavskega odra. Na binkoštni pondeljek je zaključil dramski odsek »Svobode« svojo sezono s Remč. »Magda«. V pretekli sezoni se je dramski odsek dosti dobro izkazal. Priredil je 10 predstav in sodeloval pri dveh prosvetnih večerih. Obisk je bil do zadnje predstave dober. Pri »Magdi« je uplivalo lepo vreme, da je bil obisk slabši. Tudi uprizorjena je bila »Magda« večkrat preje. Igralci so se potrudili kar najbolje, posebno Magda (s. Stepančič-Pečnik) je v tragičnih scenah naravnost očarala. Tem potom se dramski odsek zahvaljuje vsem obiskovalcem gledaliških predstav in se priporoča tudi za bodočo sezono za enaki odziv.

Izlet na Mrzlico. V nedeljo, dne 2. julija t. l. priredi »Počitniški dom« skupno z »Svobodo« in »Priateljem Prirode« veliki izlet na Mrzlico. Sodeluje rudarska godba iz Hrastnika. Tem potom vabimo sodruge in sodružice iz Trbovelj, Hrastnika, Celja, Zabu-kovce, Šoštanj, Maribora, Zagorja, Litije in Ljubljane, da pridejo na to prvo delavsko planinsko postojanko v Sloveniji. Pevski odsek »Svobode« posebno vabljen. Torej 2. julija na veselo svidenje na lastni zemlji v prosti naravi.

Petletnica obstoja delavskega kolesarskega društva. V nedeljo, dne 25. junija 1933 praznuje podružnica I. Del. kolesarskega društva v Trbovljah petletnico svojega obstoja s sledečim sporedom: Ob 9. uri sprejem gostov na postaji. Ob pol 11. uri vožnja po trgu, pri kateri se bodo producirali umetniki na enem kolesu, kakor tudi v skupinah na dvokolesu. Pri umetni vožnji sodeluje cela delavska godba. Ob pol 14. uri kolesarska dirka s štafeto. K štafeti imajo pristop tudi nečlani. — Po dirki se vrši v gostilniških prostorih Zavorašek vrtna veselica s plesom.

Zadruga „Počitniški dom“ priredi svojo I. tombolo v Trbovljah

16. julija t. l. na dvorišču Delavskega doma

Delavski pravni svetovalec.

Besede »tudi Vi lahko greste jutri« še ne značijo odpovedi službe.

Pomočnik je služil že dalje časa pri obrtniku proti tedenski plači. Ker ni bila pogojena nikakoli odpovedna doba, je veljala za to službeno razmerje v smislu § 234 o. z. najmanjša zakonita 14-dnevna odpoved.

Neki petek pa se je obrtnik sprl z drugim pomočnikom, ki je tekom prepira obrtniku sam odpovedal službo. Tekom tega razburilivega nastopa je obrtnik rekel še prvemu pomočniku: »Tudi Vi lahko greste jutri.« To je temu pomočniku zadostovalo, da je odgovoril: »Zakaj pa ne bi takoj šel« in je res takoj zapustil delavnico in nato tožil obrtnika za plačilo 14-dnevne odpovedne dobe. Pomočnik je namreč smatral gornjo izjavo obrtnika za takojšnjo odpoved službe, ne da bi imel obrtnik za takšen odpust v smislu § 239 o. z. potreben razlog, z obzira katerega more službodalec uslužbenca odpustiti brez odpovedi.

Okrajno sodišče v Mariboru pa je s sodbo C I 886/32 tožbo pomočnika zavrnilo. Po mnenju sodišča gornja izjava obrtnika še ni značila odpusta iz službe, ampak je obrtnik pomočniku samo ponudil, da lahko naslednji dan zapusti službo, službeno razmerje prekine brez predhodnega zakonitega odpovednega roka, ali pa da še nadalje ostane v službi. Ker je tožnik po tej izjavi vstal in z besedami »Zakaj pa ne bi šel takoj?«, zapustil delo, je s ponudbo obrtnika soglasal in se ne more več sklicevati na to, da bi ga bil s to izjavo obrtnik odpustil brez 14-dnevne odpovedne dobe. Pomočnik je nadalje odšel iz službe, ne da bi čakal v smislu obrtnikove izjave naslednjega dne, t. j. do sobote, če bi se že smatrala obrtnikova izjava za odpoved z nepravilnim enodnevnom odpovednim rokom. Potemtakem je tožnik-pomočnik sam in samolastno razrušil službeno razmerje in je bilo zato tožbeni zahtev kot neutemeljen zavrniti.

Proti tej sodbi se je pomočnik pritožil, a okrajno sodišče je priziv zavrnilo in potrdilo prvo sodbo iz enakih razlogov. Okrajno sodišče je dodalo, da je treba obrtnikovo izjavo presojati z obzira na prilike in razpoloženje, v katerem je bila izrečena. Vpoštevalo obrtnikovo razburjenost, njegove izjave ni mogoče tolmačiti v tem smislu, da je

z njo pomočnika odpustil iz službe, ker bi morala biti ta izjava s takšnim učinkom vse-kakor določenejše podana.

Orožne vaje delavca — plačilo? — Odpust iz službe? — §§ 219, 221 in 239 o. z.

Z Jesenic nas vprašujejo, kakšne pravice ima delavec pri neki stavbeni družbi, ki je bil odpuščen brez plačila odpovedne dobe, ker je moral na orožne vaje?

Delavec še ni bil zaposlen eno leto. Radi tega nima pravic iz § 221 o. z., ki pravi, da službeno razmerje sploh ne preneha, če je službojemnik po enem letu službe poklican na orožne vaje, ampak mora dobiti še za štiri tedne vse prejemke, ako ne dobiva tedaj od države odgovarjajoče naknade.

Kakšne pravice pa ima na orožne vaje poklican delavec, ki še ni služil pri enem in istem podjetniku celo leto, tega obrtni zakon izrecno nikjer ne določa. Treba je zato vpoštevati druga sorodna določila obrtnega zakona, § 239, t. 12 o. z. na primer določa, da sme delodajalec odpustiti uslužbenca šele tedaj, če ga ni bilo v službo vsled več kot 14-dnevne zaporne kazni. Bila bi torej očitna krivica, ako bi bil delavec vpoklican na orožne vaje, ki še ni eno leto v službi, slabše zaščiten kot n. pr. tovariš, ki je bil kaznovan na 14 dni zapore vsled takega pretepa ali podobno, ker tega pretepa, če ni drugega razloga, službodajalec še ne bi smel odpustiti iz službe. Moral bi mu kvečjemu po 14 dneh šele 14-dnevno odpovedati.

Na orožne vaje poklicanega delavca z manj kot letom dni službe, pa štiti § 219 o. z., ki določa, da službojemnik obdrži plačo za teden dni, ako po najmanj 14-dnevnom službovanju ne more vršiti službe radi boleznih ali nesrečnega slučaja in tega ni zakrivil namenoma niti z veliko malomarnostjo ali sicer brez svoje krivde radi drugih važnih razlogov, ki se tičejo njegove osebe, ne more vršiti službe. Tak važen nezakriviljen osebni razlog so gotovo orožne vaje.

Iz tega sledi, da mora dobiti ta delavec pri službodavcu še najmanj za en teden po vpoklicu na orožne vaje vso mezdo in da mu služba med orožnimi vajami ne more biti odpovedana. Če pa je bil odpuščen, mora dobiti še plačo za 14-dnevno odpovedno dobo, torej skupaj za 3 tedne.

članov za zadrugo in povečanju zavednosti sedanjega članstva. Občni zbor je bil na potrebnih višini in videti je bilo, da se vsi člani in zadrugarji globoko zavedajo potrebnosti gospodarskega gibanja za uspeh delavskega gibanja sploh. Upati je, da pojde delo zdaj še z večjimi koraki in uspehi naprej proti cilju, saj morajo imeti vsi pred očmi resnico, da je samo toliko pravic, kolikor je moči.

Poljedelska potujoča razstava na Jesenicah. V sredo, dne 7. t. m., je bila na jeseniškem kolodvoru potujoča kmetijska razstava, ki je vzbudila med jeseniškimi delavstvom precej zanimanja. Modri vlak, sestavljen iz 22 vagonov, je bil stalno posečen in jeseniško delavstvo, šolska mladina, uradniki, meščani in kmetje z okolice so ga stalno polnili zanimajoč se za razstavljene stvari. Pa saj ni čudno: vsaj jeseniški delavec in sploh bi lahko rekli, vsaka rodbina ima kosček vrta ali njivice, nekoliko perutnine itd., pa so iskali na razstavi kaj novega v korist svojega gospodinjstva. Koliko so našli, je vprašanje, kajti, dasi je razstava prav primerna, vendar niso mogli dosti odnesti, ker so morali zaradi navale hitro naprej. Oni, ki je bil prost in je lahko posetil razna predavanja in tečaje v zvezi s to razstavo, je lahko kaj pridobil. Škoda, da razstava ni bila odprta tudi popoldne, ko je prišlo precej ljudi, pa je bilo zaprto, dasi to nikjer ni bilo

javljeno. Sicer je bil pa uspeh na Jesenicah razmeroma dober.

Tombola Delavskega podpornega društva na Jesenicah se je vršila v nedeljo, dne 18. t. m. ob 3. uri popoldan. Ker je na žalost nestanovitno vreme preprečilo vršitev tombole na vrtu Delavskega doma, se je vršila v vseh dvoranah doma, kakor tudi v sosednjem kinu »Radio«, pa je bilo kljub temu vse natlačeno polno ljudi, ki jih je bilo najmanj 3000. Tombola je vlekla, saj dobitki niso bili majhni: poleg 93 trojk je bilo še 40 četvork in 26 petork ter 6 tombol. Tombole so zadeli: pohišstvo Šober Bogomir, elektrinar iz Jesenic, Gregorčičeva 17; garnituro kuhinjske posode žena tov. delavca Brišar Marija z Javornika 117; zaboj sladkorja Zvezda Karol, tov. delavec, Savsko nabrežje 2; vrečo moke Malenšek Francka, žena tov. delavca, Slov. Javornik 126; umivalno garnituro Weber Ivana, žena tov. delavca, Jesenice, Cankarjeva 3 in drugo umivalno garnituro Kunčič Rudolf, strugar, Jesenice, Delavska ulica 3. Prepričani smo, da so z uspehom zadovoljni tako udeleženci kakor tudi prirediteljica, saj je Del. podporno društvo važna humanitarna ustanova jeseniškega delavstva, ki temelji na samopomoči.

Razno.

Izredna konferenca Mednarodne zadrugne zveze je zborovala te dni, vendar ne v Pragi, kakor smo poročali svoj čas, nego v Bazlu. V Pragi ni zborovala zaradi tega, ker je cela vrsta zadrugnih zastopnikov iz raznih držav izjavila, da noče potovati preko Nemčije, ki je uničila svobodno, lepo se razvijajoče zadrugarstvo in pokradla zadrugno premoženje, preko Avstrije potovati je pa predaleč. Mednarodni gospodarski konferenci je zadruga internacionala predložila spo-

menico, v kateri je očrtan gospodarski načrt, ki ga predlaga Mednarodna zadrugna zveza za organizacijo in obnovo svetovnega gospodarstva. Ta načrt je bil kakor znano

napravljen s sodelovanjem številnih delavskih in socialističnih zadrugarjev in je tudi zelo blizu socialističnemu gospodarskemu programu.

Nadurne tožbe proti „Westenu“.

Celje, dne 21. junija.

V tovarni A. Westen d. d. Celje so zaposleni tudi zidarji, ki so morali delati skozi celo leto in ob vsakem vremenu. Kljub temu je plačevala tvrdka Westen te svoje zidarje kot sezonske, stavbene delavce, za katere je izrecno dovoljen 10-urni delavnik. Tvrdka Westen tem zidarjem ni hotela plačevati nobenega nadurnega dela s 50% poviškom, pa če tudi so morali zidarji delati preko 10 ur na dan. Zakon o zaščiti delavcev pa določa, da je najvišji dovoljeni delovni čas 10 ur in morajo še radi tega tudi sezonski delavci, kot so n. pr. zidarji pri stavbenih podjetjih, prejemati za nadurno delo poleg redne meze še 50% povisek. Posebno pa se je tvrdka »Westen« branila plačati zidarjem v svoji tovarni nad 8-urno delo s 50% poviškom, češ, da tudi za njo veljajo ugodnosti stavbenikov, to je, da imajo zidarji šele po 10-urnem delu pravico do 50% poviška. Temu pa ni tako. Zidarji tvrdijo, da so namreč zaščiteni kot vsi drugi industrijski delavci, ker niso sezonski, ampak so delali skozi celoletno dobo pri podjetju, ki ima redno nad 15 delavcev in je vsled tega za vse delavce industrijsko. V takem podjetju pa je dovoljen za vse delavce le 8-urni delavnik. Vse delo preko tega časa, se mora plačati s 50% poviškom.

Za Westnove zidarje velja le 8-urni delavnik.

Radi tega sta vložila dva bivša Westnova zidarja, ko sta bila odpuščena iz službe, letošnjo pomlad proti tvrdki Westen tožbe na plačilo 50% poviška za vso preko 8-urno delo v zadnjih treh letih, kar je znašalo okrog Din 3700.— za vsakega. Tvrdka Westen je po vložitvi tožbe plačala le delni znesek, kolikor je zneslo nadurno delo preko 10 ur dnevno, za ostalo se je spustila v pravdo. Delavca je zastopal odvetnik dr. Reisman iz Maribora, a tvrdko Westen dr.

Delavec se vnaprej ne more odreči naduram.

Tvrdka Westen je pri razpravi, zlasti tudi ugovarjala, da baje delavca nista tekom službovanja nikdar zahtevala 50% poviška, čeprav ima tvrdka Westen na izplačilnih listkih v novem času celo izrecno pripombo, da je treba za nadurno delo izplačilo takoj sproti zahtevati. Sodišče je vse ugovore tvrdke Westen zavrnilo, češ, da se delavec tekom službe, kot gospodarsko slabjši z molčanjem še ni odrekel svojemu zahtevku in se vnaprej nadurnemu povišku sploh ne more odreči. Sodišče pravi izrecno:

»Obče znano je, da je v sedanji splošni gospodarski krizi skrajno težko dobiti delo in se vsled tega vsak delavec boji zapustiti službo, ki jo ima. Zato si tudi tožnik ni upal reklamirati, oziroma zahtevati plačila poviška za nadure, dokler je bil v toženkinem podjetju zaposlen iz bojazni, da bi ne izgubil službe in postal brezposeln.«

Sodišče upošteva socialno odvisnost delavcev.

Odlična sodba pravi še nadalje med drugim: »Spričo socialne odvisnosti delavcev od delodajalca bi bil odrek plačila poviška za nadurno delo le takrat veljaven, ako bi se delavec izrecno ali tudi molče, toda prostovoljno po izstopu iz službe odpovedal povišku za nadure. Tega pa tožnik ni storil, kakor tudi ne s konkludentnim dejanjem in je bilo zato tožbenemu zahtevku, kot utemeljenemu ugoditi.«

Delavci zapomnite si razloge gornje sodbe in se po njih ravnejte!

ZA DELAVNIKE

NA VASI IN V MESTU
POTREBUJETE POCENI OBLEKO

Izgotovili smo takšno za vas.
Oglejte si v naših prodajalnah
obleke

„SELO“

po Din 140.—, 150.—, 160.—,

za celo obleko. (Suknja, telovnik, hlače). Din 50.—, 55.—, 60.—, stanejo same hlače.

Javnosti postrežemo

z nizkimi cenami, dobrim blagom in veliko izbiro.

TIVAR OBLEKE

Išče se žagar,

ki se razume tudi na Diesel-motor. Nastop takoj, plača po dogovoru. Hrana in stanovanje v hiši. Poizve se v upravi lista.

Delavski dom

r. 2. z o. z., Maribor, Frankopanova ul. 1.

Delavke, delavci, kupujte svoje življenske potrebščine v svoji trgovini.

Elektrotehnično podjetje

In delavnico za popravilo vseh elektromotorjev, transformatorjev, aparatov, likalnikov in kar spada v elektrotehnično stroko, sem preuredil. — Izvršujem vse hitre inštalacije kakor tudi vsa zunanja omrežja nizke in visoke napetosti postrokovnjaki izvedbi in po današnjih predpisih ter z garancijo. — Prodaja vseh električnih strojev kakor elektromotorjev, dinamo-strojev, ventilatorjev, likalnikov, modernih lestenecv vseh vrst po izbiri, raznih žarnic in vsega elektromaterialja po zmernih cenah. — Za cenjena naročila se cenj obistvstvu priporočam.

IIIč Vladislav,

elektrotehnično podjetje, Maribor, Aleksandrova c. 24. Telefon 27-44.